

FOIĂ ENCICLOPEDICĂ LITERARĂ, *** APARE IN FIECARE LUNĂ DE DOUĂ-ORI

Prețul abonamentului :

Pentru Austro-Ungaria 12 corone
Pentru România și străinătate . . . 17 franci

PROPRIETAR ȘI REDACTOR :

IOAN BACIU
preot.

Prețul inserțiunilor :

Pentru publicațiunile de 3 or. ce conțin cam 150 cuvinte 6 cor. : 200 cuvinte 8 cor. și mai sus 10 corone

Un suflet pocăit.

— Novelă. —

IV.

Generalul conversa liber și plăcut — o prerogativă acesta a celor avuți și încăreți de onoruri. Om umblat prin lume, deși simția mare atragere către Zoe, deși puteam se o spunem, o iubea cu toată arderea, cu care poate iubi un om de 48 de ani, totuș acesta nu-l făcea nici stângaci, nici rău conversator, ci din contră tocmai această împrejurare îl înprospera, așa dicând îl făcea mai viu, mai tinereț.

Silviu din contră, dacă privea spre Zoe își pierdea tot curajul. Bătăile inimii îi opriau expresiunile pe buze și era cât se poate de stângaci în maniere.

Orî-cine scie și-si aduce aminte cât de încurcat era în fața persoanei ce prima oră a făcut se-i tresalte inima.

Zoe se gândea: Cum se poate se me fi înșelat așa de tare în Silviu acesta. Îmi părea așa de eloquent, așa de plăcut mai înainte și etă-l acum sdrobindu-mi toate înșimile. Orî poate că-l vedeam numai pe el și numai ađi când îl ved fața în fața cu un om de talia generalului, il pot apreția după merit?!

Ioan Vođa cel Cumaci.

E mare lucru a avea în lumea asta rang și avere. Avereea te ridică în ochii lumii, te face autoritativ, chiar de ai fi cât de jos, iar rangul îți dă îndrăsnelă.

Amendouă aceste lipseau lui Silviu și amendouă le poședea generalul. Mirare se fie deci dacă Silviu părea așa de jos pus față în față cu generalul? Și-apoi Silviu era stăpănit de o simțire înaltă și sfântă. Inima lui se îneca totă în acesta simțire. Era obosit în fața obiectului dragostei sale . . . era confus și distras. Aceea îndrăsnelă ce poședea când mai convenise cu Zoe, dispăru cu totul, după câteva zile de visuri și nopți de insomnie, și făcu loc unei friei dulcege, unui simțiment fin și tandru, care-l făcea timid în fața slăvitei sale Zoe.

O! el o iubea ca pe o sfântă. Altar i-a ridicat în sufletul seu, idol și-a fost făcut din acea ființă îndată ce-avădu o bună și îndurătoare și sdrobit sub povora simțimentelor ce-i năpădeau sufletul și inima, era cum am dis și distras și stângaci și neplăcut:

Și rezultatul?!

O! rezultatul fu, că aceea inima, care abia începuse a bate

acel suflet, care tresărea prima oră încălzit de rațele unui amor ideal și sfânt să se sdrobescă.

Și învingerea? O dobânda cel bogat și cu rang, omul care ce e drept oferea Zoei mai multă mărire, dar mai puțină fericire, mai multă strălucire, dar mai puțin delicia.

În dimineața zilei următoare o vedem pe Zoe sângură în parcul castelului. Ședea pe o bancă și medita: Avea o problemă mare de deslegat: Care din doi? Flaviu sau Silviu?!

Dar întorcerea ei pe calea cea adevărată se esoperează numai de curând. Sufletul ei nu se putu desbrăca în așa scurt timp de

tote prejudiciile ce-l cuprinsese mai de mult și deși simțea o simpatie lină și doică față de Silviu, poziția ce ocupă acesta, manierele lui nu destul de rușinate, îl făcea mic pus față în față cu generalul Flaviu, care ca om intramat cu totă arta manierelor elegante, se scia face foarte plăcut. Și apoi poziția! mai ales poziția!

Ce-i putea da Silviu? Precând generalul era om din lumea mare, care avea trecere în cea mai înaltă societate. E drept, că e mai bătrân ca Silviu dar foarte riguros și plăcut...

La proxima vizită deci, ce urmă din partea generalului, acesta ceru și obțină mâna și inima Zoei. Ore și inima??

.... Și precând castelul era întreg iluminat și plin de oșpeți, cari sărbătoreau cununia generalului Flaviu cu Zoe în Rotunda la casa parochială tinerul Silviu își lua rămas bun dela părinți și frați. El mergea în străinătate, ca se-și continue studiile. Nu intențunea de a-și părăsi cariera, era aceea ce-l ducea departe, ci setea de studiu și uitarea iubirei de întâiu.

Ducea în sinul său o durere tristă ca desperarea și neagră ca o noapte fără lună și fără stele.

Sunt omeni, cari când paharul durerii se umple, -- plâng, -- alții desperază, alții lucră, iar alții mor.

Silviu era din cei ce doreau munca, -- muncă spirituală. Și-a părăsit țara, părinți, prietini, și a alergat acolo unde a aflat munca cea mai grea, muncă spirituală... Și a muncit cu atâta ardore și sete, cu atâtea greutate a luptat, dar a învins,

Uimiți erau toți de succesul lui și toți admirau constantia continuă, activitatea și talentele lui.

Sermanul nu mai avea nici un gând și până una alta nici o aspirațiune, de nu cumva aspirațiunea de a-și uita durerea.

Ar fi voit se ștergă din pomenirea sa tot trecutul, și i-i și succese acesta.

Și de ce nu o ar fi și putut-o face acesta? N'a fost ore amorul lui o rouă subțire de demință, carea s'a topit la primele rațe ale sôrelui? O aspirațiunea pe carea prezența generalului a sfârnat-o la prima ei apariție?

Așa a fost se fie, își dicea Silviu, studia și se rugă.

Departee în țara lui avea ființe dragi, cari i-i scrieau și-l încurajau. Acestea ființe îl asigurau de dragostea lor nesfârșită. Un tată bătrân, frați devotați și surori gingașe și preste toate un popor vrednic care a-

sceptă dela fiii sei aleși muncă intelectuală, caractere mari și folositoare aspirațiilor lui.

Tote acestea au influențat asupra naturii lui Silviu, astfel încât după 4 ani îl vedem întorcându-se în patria sa vesel, fericit, încărcat de onoruri și plin de neajdă fericitoare în viitor.

* * *

În orașul R. era bal. Sufletul societății din acel oraș era Silviu Dorotescu. Bărbat în puterea cuvântului stimat și prețuit de toți. Maniere alese și fine îl caracterisau și cunoscințele frumoșe, ce le punea în serviciul bisericii și nației sale, îl făceau foarte respectat și cinstit de toți.

Ca cu toate ocaziunile, de când s'a așezat în orașul R. așa și acum la balul aranjat de directiva în toate. Ședea lângă casariul, care aduna bani ce încurgeau în folosul studenților săraci.

Pentru fiecare oșpe ce intra avea cuvânt afabil, fiecare primea dela el, președintele petrecerii calde mulțămirii în numele miserilor studenți.

De-odată la intrare se făcu svon mai mare ca de obicei. Toți se retrăgeau făcând loc cu respect generalului Flaviu, care împlinind dorul soției sale venea din depărtare la această petrecere, împreună cu Melania frumoșă verișoră a Zoei.

Silviu se cutremură. Ochii lui întâlneau privirea aceleia, care atâta i-a frământat ore-când sufletul.

Dar acest cutremur fu scurt.

La spatele Zoei se ivi o față în florea etății, în toaletă elegantă, sveltă și răpitor de frumoșă.

Era Melania.

Uscatul fânului.

Cât s'a fost schimbat de mult.

Simpla copilă de țeran ce odinioară, era de necunoscut. Tote grațiile care desmiardă lumina ochilor și încânta, le poședea. Totă dulceața feciorească strălucea în ochii ei expresivi și mari.

Melania era un ideal, un chip de fecioră ce-l țin poeții în ceasuri de estaz.

Silviu se ridică. S'a fost schimbat și el.

Nu mai era acel Silviu lipsit de curaj și de îndrăsnelă ca odată.

Esperința, lumea, înaltele cunoștințe, făcură din el un bărbat cu maniere alese, fine și elegante, deși în fond el rămase tot ce a fost: blând, prevenitor și religios.

Zoe pări la privirea lui.

S'a fost schimbat rolurile. Atunci Zoe, acum Silviu domina situațiunea.

Și când Silviu ca vechiu cunoscut oferă brațul seu Zoei, ca se o conducă în sala de joc, acel braț tremură ca frunza plopului adiată de vântul căldicel al verei.

Sermana Zoe!... Simțământul ce o cuprinsese odată lin și încet și o părăsise pe câțva timp; vinea acum furtunos, selbatic... se bată la ușa inimii ei. Vine se usce ceea-ce atunci ar fi înflorit, se sdrobescă și dărime ce atunci ar fi edificat; venia acest simțământ „amorul” a doua oră se-i stăpânescă inima, dar o inimă care atunci era, dar acum nu mai pôte fi a ei.

Acum numai își vedea ea întrupat idealul tineretii ei. Dar prea târziu. De tot târziu. Omul ce atunci părea simplu și naiv, acum era impunător și respectat. Tinerul de-odată devenise bărbat, conservând înse ceea dulceață expresivă ce-i lumina totă ființa, ceea gingășie blândă ce de pe atunci îl făcea atât de simpatie.

Și când ajungând la locul destinat, Silviu își ceru permisia de a dansa cu Melania, Zoei păreau că i-se stâng tote iluziunile și-i pierde totă puterea.

Acum târziu, de tot târziu vedea ea cât de greșită i-a fost cărarea ce a ales. Acum numai își putu esplica de ce de 4 ani de zile visează un vis neînțeleș și-i stăpânită de un simțământ ce nime nici-odată nu l-a putut defini.

Vai! era prea târziu!

Atât pentru Melania, o! cât de fericita se simția ea, acesta flöre de curund înflorită, reșimată de brațul lui Silviu: Melania, care și ea de 4 ani visează și tace... În totă ziua, în tot ceasul se gândea la generosul seu protector, dar tăcea.

Nu era taină carea n'ar fi descoperit-o verișorei sale, nu avea gând nedestăinuit, dar ceea totuși avea pe inimă ce ținea ascuns, ascuns și dulce, ceea mai arșător de cât un dor și ceea mai blând de cât o durere și acest simțământ l'a tăinuit 4 ani de-arendul nu numai înaintea Zoei, dar chiar și înaintea ei însași.

Și-acum... acum iată-o pe brațul lui. Ea copilă orfana și rătăcită prin pădurile mătușei sale, iat'o ađi regina acestei petreceri, la brațul celui mai distins bărbat, la brațul celui pe care atăta îl visasă.

Cine ar putea înțelege și defini fericirea minutului îndelung și cu dor acceptat? Și cine pôte străbate fericirile sufletului fecioresc îmbătat de lumina fericirii în un astfel de moment?

Numai voi feciore drăgălașe, suflete neprihănite, numai voi!!

— Ce fericită mă simțesc că te reved, începu ea, Melania cea timidă.

— Impărtășesc aceasta fericire d-șoră, dar totuș dator mă simt se-ți mulțumesc din inimă.

— O! d-ta nu te-ai socotit pôte nici-odată la ceea-ce a-i făcut pentru mine și cât drept ai la recunoștința mea.

— Încă tot te mai gândesc la trecut?

— Dacă mă gândesc??... Cum se nu mă gândesc? Patru ani dela despărțirea noastră n'a fost oră în care se nu mă gândesc la frumoșa d-tale faptă.

— Și te-ai gândit vre-odată și la mine?

Un suspin ușor a fost respunsul Melaniei, dar acest suspin a fost espresia unor frământări și visuri ce de patru ani stăpâneau această scumpă și nobilă inimă.

Tura era sfârșită. Erau lângă Zoe. Silviu își privi lung dansatoarea și rămase uimit în fața ei.

— Ați jucat bine, dise Zoe.

— D-șora e o dansătoare escelentă.

— Dela altul adause Melania roșind, ași lca drept compliment aceste cuvinte. Pe d-ta te știu înse cu mult mai drept, mai sincer și mai nobil de cât se pot presupune, ca ai putea vre-odată se vorbesci altcum, de cât cum simțesci. Deci îți mărturisesc că lauda d-tale mă face fericită.

— Zoe o privi lung iar Silviu se gândi așa: Fata asta nu-mi este numai recunoșcătoare... Voiu vedea... Cu acesta trecu la altă grupă de ospeți.

Melania îl petrecu meru cu ochii. Atăta fericire espriau acești doi ochi limpedi! Zoe din potrivă era tăcută... am putea dice: tristă.

...Și prima oră dela primirea Melaniei, Zoe era rece cu protejata sa. Se părea că-i displace ceea în ea.

— Ați conversat mult dansând dise Zoe Melaniei.

— Da, i-am amintit de recunoștința ce-i datoresc.

— Așa-i, dar mi-se pare că și mie mi-ai fi datore cu nițică recunoștință.

— Oh! cum se nu, ție cu deschilinire iubită Zoe, doră tu ai fost ingerul ce m'ai protejat și mă protejezi și ađi.

— B gă de semă Melanie, se nu-mi devii nerecunoșcătoare!

Melania îngălbini. Zoe când îi șopti aceste cuvinte, părea că se îneca.

— Dămne! dar cum aș putea eu face un astfel de păcat?!

Zoe își mușcă buzele. Vedea că n'are drept. Vedea bine că Melania simpatisând cu Silviu nu greșesc nimemniua... și totuși... Ah! totuși, o durea.

Ce pôte se fie?

— Ca un om ce se tredește din un somn lung și greu, așa părea Zoe. Acum la etate de 33 de ani s'a fost tređit. A ajuns cu adevărat la cunoștință, că acei ochi albaștri și blândi, cari în mijlocul furtunii la câmp o priviau așa de senini, erau singurii ochi cari i-au încălđit inima. Ah! inima care a fost dată unui om onest, dar care pe ceea nici-odată stăpâni n'a putut'o.

Furtună începea în sufletul ei... o furtună ce pustiesce, ce omora...

Vai! și în contra unei astfel de furtuni există ore parafulgere?!

Sermana Zoe, observând iubirea tăinuită a Melaniei față cu Silviu, începu a-i displăcea verișora, pe carea până acum o încărca cu atâtea binefaceri.

Dar când se gândea la soțul seu la generalul Flaviu, căruia i-a jurat credință până la mörte, care era așa de nobil și așa de prevenitor față de dënșă, începea a-și blăstema ființa lumea, cer și pământ, cari au pedepsit'o așa de îngrozitor...

Blăstema pe nedreptul...

Așa a fost se fie!

Ah! e grea, e nesuportabilă o astfel de stare. Dar își făcui inimă, își puse tote puterile ca să se stăpânescă și... isbuti.

La cină erau la olaltă. Generalul lângă Silviu. Ah! astădată comparația ce făcea Zoe, eșia în favorul lui Silviu celui preterat odinioară.

Dar era... târziu.

Și minune, Silviu asemenea făcea comparație între celea două verișore... interesantă comparație!

Trebuia adecă și el se recunoșca că Melania e fragedă, drăguță și nespuse de frumoșă. Dar era ceea în espresiunea ochilor la Zoe ce cucerea, ce ardea inima, ce-ți ineca sufletul. Acei doi ochi visați așa de mult erau tot ei, și aici în fața lui străluceau în totă curata lor splendore și ațitiau patima, patima care subjugă ađi, a subjugat ieri și va subjugă mâne, lumea întrögă: amorul.

Dar Silviu era tot el. Resolvat în tot-deuna a lupta în contra curentului, dacă acela nu duce pe cale cinstită; el și ađi ca și mai de mult lupta cu aceea putere. Totuși încredându-se în pute-

rile sale se lăsa cucerit, învins, delectat de acea privire și de acel suris ce în atâtea nopți le-a visat trez fiind.

Și dacă dela Zoe își întorcea privirea spre Melania, se părea ce e drept cuprins de un dulce simțământ, dar fără patimă, simțământ îngeresc care nimic nu conținea în lume material.

Zoe îl delecta cu trup cu suflet. Melania părea a-i domina numai sufletul.

Imimă! imimă!!... în zădar... obiectul dragostei tale nu poate fi de cât *imul!!*

Conversația la mäsă a fost animată... Și când au trecut în sala de dans, prima dansătoare alui Silviu a fost Zoe.

Ah! cu cât triumf s'a uitat ea la Melania când și-a pus mâinile pe brațul lui, cât de satisfăcută era ea!

Da... în adevăr, gândea Zoe, de astă-dată am învins!

* * *

În vacanțele de vară Silviu își cercetă părintii. Generalul îl primi de ôspele seu. El ar fi fost bucuros se vadă uniți pe Silviu cu Melania, cătră carea generalul marimimos simția o afecțiune de frate dulce și observa bine dragostea Melaniei față de ôspele seu.

Ceea-ce înse nu observa, ceea-ce nu-i era iertat se observe era flacăra ce mistuia inima soției sale și de aceea el cu inimă bună și plin de fericire primi de ôspe pe acela, care fără voia lui avea se-i prăbușească totă fericirea din lume.

Dela ultima întâlnire a Zoei cu Silviu, nu se întâmplă nimic deosebit, Zoe s'a stăpănit, dar o costă mult acesta stăpănire. Pe și ce merge era tot mai debilă, se stângea încetul cu încetul arsă de durerea ei cum ars e materialul combustibil de flacăra proprie. Nu a mai purtat rău pe Melania, vedea ea nu-i pentru ce, ba odată când Melania îi aminti de încordata lor conversație dela bal Zoe rise din totă inima și-i dișe: Ți-l las, nu te teme, ce am eu femeie măritată de a face cu un june?!

Melania tăcu. Și-a fost pierdut încrederea.

Dar acum când trăiau sub același coperiș, când conveniau în tot momentul, acum Zoe se părea iarăși deranjată prin prezența verișorei sale.

Ar fi dorit se fie cândva barēm un ceas cu Silviu, se-i spue totă durerea ei... și apoi se moră.

G. Simu.

[Va urma.]

CARACTERUL.

Comedie originală în un act. —

Florică: (cam în silă) Mai lucru și eu câte ceva... Brodăresc; dar mai des îi ajut lui Ion se isprăvescă lucrurile sale private, căci cu morbul maicei noastre am avut cheltueli mari, cari trebuie încă plătite...

Smârdan: Apropo! În easeră nu ai ôspeți?... Nu ași vrea se vă incomodez, de și cu Ion la tot casul trebuie se mă întâlneșc fiind afacerea foarte urgentă.

Florică: O nu!... Dar mă rog, ocupă loc, Ion îndată vine!... Altecum pentru ce se am ôspeți chiar în astă seră??

Smârdan: (șede pe scaunul din mijloc) Ei bine. Măne dór ți-e diua onomastică, apoi dacă-mi aduc bine aminte Elena nu prea lipsesce dela ocașiuni de atarî natură!

Florică: Ah!... Acum suntem ocupați cu cugete mult mai serioșe; nici prin nunte nu-mi fuge, că măne e diua onomastică... apoi... a-ți petrece cu gura atunci... când inima-ți plânge... ar fi a înșela lumea... la aceea a înșela eu nu mă pricep.

Smârdan: Hm!! Atunci nu voi cuteza nici eu a vă putea oferi micul cadou ce v'am adus; căci...

Florică: (uimită) ...Aud eu ôre bine?... D-ta?... Cadou??

SCENA X.

Cei de sus. Ion.

Ion: (intră prin fund. vede pe Smârdan, stă ca 'nlemnit.)

Florică: (continuând) ...D-ta 'mi aduci mie cadou... și încă ađi? ađi?...

Ion: (se apropie respectuos) D-le Smârdan bună sêra! Me bucur că te mai pot saluta în modesta mea locuință...

Florică: (sare de pe scaun și-i ia pălăria din dreapta, apoi vine la tereastă se așază pe un scaun și ia cartea pusă pe celalalt și începe a frundări. urmând cu atențiune vorbele celor dela mäsă.)

Smârdan: Da; am fost nevoit se vin, fiind că aveam înca ceva afaceri cu tine.

Ion: (linisčit) Dór ați aflat ceva neregulă în birou?? vă servesc eu deslușirile necesari! Tôte sunt induse după prescriptele cele mai stricte, nu lipsesce nici măcar o träsura. Vă asiguruz!

Smârdan: Nu! nu-i vorbă; eu am alte afaceri mai serioșe cu d-ta. Șci că eu cu diua de ađi nu am contabil, șef?!

Ion: Da! Un post gol, la care sigur vor concuira sute de inși!

Smârdan: Dar eu îți spusese, că comptabilitatea o va conduce companistul meu.

Ion: Atunci cu atât mai bine!

Smârdan: Ți-am fost amintit și aceea, că eu în curind o se mă însor (se uită cu cöda ochiului la Florica.)

Florică: (tresare, suspină, închide cartea și se uită pe feréstă.)

Ion: D-șeu vă deie norocul și fericirea carea mi-o doreșc mie și surorii mele!... Vă poftesc tot binele din adencul inimei...

Smârdan: (se scolă, vorbeșc solemnel) Dar nu mă putui despărți de acea familie, unde am învățat a cunöșce o mamă nobilă adurmită în brațele ficei sale brave. Nu putui a da uitărei acele ôre de fericire, care le-am petrecut în chilia acesta cu stinabila ta soră și nu pot lăsa fără recunoscintă pe acel comptabil, a cărui istețime a pus piatra fundamentală la renuncele bancei mele...

Ion: (se scolă și-l priveșc fără a putea pricepe ce vrea.)

Florică: (asemenea se scolă și se apropie lin de mäsă privindul pe Smârdan.)

SCENA XI.

Cei de sus. Maria.

Maria: (vine din stânga și vödend pe Smârdan stă uimită în ușă — a parte) Șciut'am eu că vine! (iși bate fruntea) Este — aici minte!

Smârdan: (continuând) Drept aceea, contând la amicitia care ne legă pe noi doi din frageda copilărie; (cătră Florica) contând la bunăvoința cu care d-ta m'ai distins pe mine nu numai acum, când nu prin meritul sau iscusința mea, ci prin simplul favor al norocului, am ajuns om avut ei și atunci, când eram mai sêrac ca Ion, și ținend cont de cele vorbite vă rog, nu refuzați rugarea mea cu care am venit acum la dv. și primiți, ađi, în presara onomasticeii d-șorei Florica micuțele cadouri ce vă aduc din propriul impuls și firmă convingere, că la un loc mai acomodat, cadouri mai coröspunđetöre nu ași fi putut găsi. (scote din buzunar o cuvertă mare și o predă lui Ion, alla mai mică o predă Floricei.)

Ion: (cu mâna tremurândă desface cuverta, scote un contract și se eufundă în cetirea aceluia.)

Maria: (dând din cap) Hei! Hei!... Alteceva am acceptat eu... nu presente!...

Florică: (desfacend cuverta scote un inel de fidanțare, în perplesitatea sa nu șcie ce se facă de bucurie, se uită la Smârdan, cetesce inscripția gravată în inel cu glas tare) 3 15 Mai Smârdan... Ah! Ah!... (se imbată de cap.)

Smârdan: (merge la ea și o îmbrățișează) Florică, scumpa mea Florică! Primescî cadoul meu?... Așa dară că mai acomodat nu-ți puteam da?... îngerul sufletului meu... grea a fost proba la care te-am supus dar glorioasă e învingerea ce ai obținut... Da, eu mă înșor și viitoare mea soție nu poate fi alta de cât aceea, despre acărei caracter am cele mai strălucite argumente... Scumpa mea Florică!...

Florica: (plânge de bucurie.... îmbrățișează pe Smârdan) Scumpul meu!... Iubitul meu!

Maria: (face ochi mari) He, he! Totuși bine am sămălit io! (iși bate fruntea) N'am dis, că dor este aici minte?!

Smârdan: Dar acum scumpa mea mireasă permite-mi se-ți prezentez noul meu companist. (o ea de braț și se apropie de Ion cătră care dice:) Ei bine frate loane!... Primescî cadoul?... Permiți surorii tale ca cadoul deja primit de ea se-l pôtă ținea!... Ce dice?...

Ion: (carele până acum s'a fost cufundat în cetirea contractului, ca tresărind din somn) Eu?... nici nu știu ce se dice... Florica... Flo-

rica, mireasa lui... Eu... calicul... se-i fiu lui companist... Oh! Asta nu se pôte... Me 'nșală... E vis... fantomă!

Smârdan: (ținend la braț pe Florica îl bate pe umer și-i dice:) Nu-i nici vis, nice fantomă... E simpla realitate. Eu mi-am dimis comptabilul fiindcă trebuiam se fac loc companistului meu, carele în istețimea sa poșede un capital forte însemnat... Apoi că inima mea îmi dictă se mă înșor... nu-s de vină...

Ion: (stringe cu căldură mâna lui Smârdan) Primesc și mulțumindu-ți ție mulțămesc și lui D-deu, în care ni-am încredut totdeuna și care nici când nu ne-a părăsit.

Florica: (reșimându-se pe umărul lui Smârdan) Dar acum rămâi la noi! căci dor mâne 'mi dăua onomastică. Apoi ôspe mai plăcut nu putem căpăta.

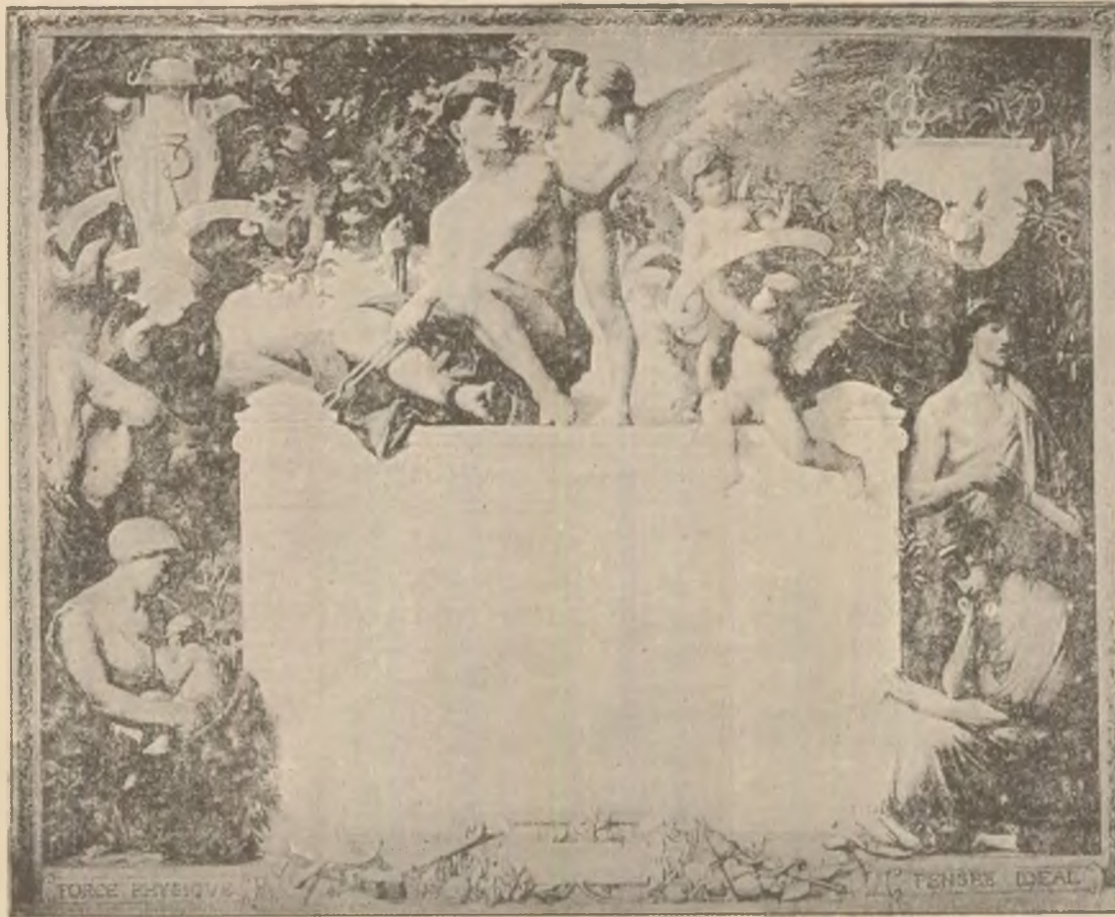
Smârdan: Cu cea mai mare plăcere.

Ion: Amin!

Toți: (porneșe în stânga.)

Cortina cade.

I. Nițu Pop.

Diploma espositiunii universale din 1900.

Cântarea României.

Scumpă țară și frumoasă,
Pământ străbun românesc,
Aruși stare norocoasă
Dela tatăl cel ceresc.

Dar lumea e trecătoare,
Nu-i nimica pe pământ
Și tot ce este sub soare,
Mult se schimbă la moment.

S'a schimbat și a ta sorte,
Timpuri grele 'ț-a sosit;
Ce-ți prediceau a ta mörte,
Domnie mult ai suferit.

Derastări și împilare,
Subjugare și tortură,
Și o hoțescă tractare,
Ce nu mai avea măsură.

Nime nu avea îndurare,
Pentru chinul teu cel greu,
Spre a-ți face ușurare,
Pân când bunul D-deu.

Judecarea de împlinită,
A ta suferință mare,
Și vremea bine venită,
Ca se ai și tu salvare.

Pus'au totul în lucrare,
Și viața mulți și-au dat,
Până și-au făcut salvare,
Și ai devenit Regat.

De mânără bărbați care,
Au luptat cu bărbăție
Spre a-ți frânge jugul mare.
Dându-ți libertate ție.

Lapte mari și grele trude,
Iau costat și eroism,
Pân putură a pătrunde,
Se frângă pe osmanism.

Aron Boca Velchereanul.

Din caietul unui „portolicoș“

Aminții militare.

II.

Doze zile după „instalare“ eșirem pentru întâiaș-dată la „exertir“ în curtea casarmei. Avem se învățăm a „mașinoli.“ Trebuie se mergem înainte, înderept, se ne întorcem spre stânga și dreapta, numai ca domnu „Gifraită“ se aibă prilej se ne strige iarăși și iarăși: „Mai cu putere! căleați căleați mai voiniceste! așa... unu doi... unu doi...“

Eu îndată, ziua întâ, am intrat în grațiile „oberlaidinantului“ nostru. Barba neagră ce-o purtam îi atrase atenția și aflând că mă țin de „clasa inteligentă,“ cum zărea că încep a mă obosi îmi da „abtreten.“

Eu mă duceam apoi la o parte și fumând în umbra unui copac o țigaretă, priviam zimbând cum celelalte recrute deprindeau pașii de paradă, sau însemnam în caiet observările ce le făcea domnu „Gifraită.“ O, erau nouturi și de multe ori în adevăr forte hazlii aceste observări.

Așa într'o zi făceam gimnastică. Aveam se sarim peste ceva sfără. Eu firesce eram slab saltător și deja la a treia săritură nu mai puteam ținea rost cu ceialalți.

— Ei veți și d-ta vreați se fiți „inteligent“ — îmi diise domnu „Gifraită“ care apucase din gura „oberlaidinantului“ acest cuvânt — și nici peste o sfără nu scii sări!

Îmi vine se rid și acum de o pățanie a unui recrut. Aveam în compania noastră un biet românaș Alesandru Truța, ceva oier dela Cașva; un băiat cam prostuț fără ori-ce carte.

Intr'o zi având se „jilântuiasă“ ceva la „căprar“ se prezentă în fața lui și făcând „salutirul“ obligat „jilântuesce“:

— Caporal, melti kehorsam, infanterist Truța Sandu...

— Măgarule! — îi strigă „căprarul“ mânios. — Așa se jilântuesce? Unde ai lăsat pe „Herr.“ Mergi înapoi și vină încă odată, dar se nu uiți cumva pe „Herr,“ că...

Truța al meu se departeză vr'o 20 pași, apoi reveni și oprindu-se la trei pași dela „căprar,“ face „salutir“ și „jilântuesce.“

— Coporal, melti kehorsam, Herr ifateris Truța Sandu...

Ei, eu cum am mai spus'o, eram ferit de neplăceri mai mari. Barba era pentru mine un fel de talizman, de fetiș arab. E și lucru ciudat se porți barbă când toți în jurul tău sunt tunși și rași. Barba bate la ochi la 100 de pași. Peste câteva zile eram în regimentul întreg o figură cunoscută. La companie eram „centrul mișcărilor strategice.“ După mine — adecă barba mea — se luau toți vecinii din gledă. De întrebai de careva unde-i locul în gledă î-l aușiaai numai: Is al treilea dela „domnu cu barbă.“ Și domnu „Gifraită“ considera barba mea de busolă. Al cincilea din

stânga eelui „cu barbă“ un paș înapoi „...“ Al doilea din dreapta „bărbosului“ capul sus!

Ma și în oraș începui a face senzație. La o vreme inse începui a mă năcaji de barbă. Intr'o zi numai cum treceam în drum spre câmp pe lângă nisce ucenicii de cizmar, aud numai pe unul dintre ei strigând: Ni, ce barbă mare are jidanu ăla! și par'că n'ar fi fost lucru curat, d'atunci nu trecea zi se nu aud aceea critică curioasă.

Ce puteam face? Am tăcut. Am tăcut o săptămână, am tăcut două, trei... dar colo prin săptămâna a 5-a mi-se rupse firul răbdării. Veniam chiar dela tir și eram tot o apă. De dimineță până la amedei tot trasesem la țintă. Eram flămând și setos și obosit și mă gândeam cum o se mă arunc acasă în odaia mea pe divan, când numai iată aud străbătând la urechile mele stereotipicul: Ni, ce barbă mare are jidanu ăla!

Asta i-a pus grămeșii virf. Cătră seră, fără se spui cuiva ceva, am intrat în oficina unui barbier și fără cea mai mică părere de rău am dat poruncă se-mi taie și radă barba și-apoi m'am întors acasa și m'am culeat.

Obosit cum eram am adormit numai decăt. Am visat par'că creditorii nu mă mai cunoscseau și-mi deschiseră un nou cont curent: Nici nu m'am treșit decăt târziu dimineța. Abia avui vreme se mă gătesc. Ceialalți stăteau deja înaintea casarmei. M'am pus și eu numai decăt în gledă. Apoi am plecat cu toții la câmp.

Și barba mea?

Numai răbdare! Acum vine partea tragică a povestii.

Ca în ziua aceea compania noastră n'a mai esertat — de rău Meru era confusie. Recruții nu-și mai aflau locul. Erau obișnuiți să se ea după barba mea și barbă ca în palmă. Rasul ăsta a avut urmări momentose:

1. Compania noastră a fost prototipul neorândușii și a zăpăcelii.

2. Prin urmare a trebuit se mai facem deprinderi afară de vremea obișnuită încă două ciasuri întregi și

3. Ne mai escelând și bătând la ochi prin barba mea — și eu am fost silit se stau în gledă alătura cu ceialalți.

Dar bine, că cel puțin am scăpat de epitetul de „jidan cu barbă,“ gândeam în mine când ne întorceam în casarmă și zimbiam vesel că eram deja aproape acasă fără se mă fi cunoscut cineva, când d'odată era se cad de pe picior! D'odată străbate numai la urechile mele:

— Ni, jidanul cu barbă și-a ras barba!

O, fireați ai naibii de prăpădiți! mi-am diis mânios intrând în casă și închidând cu furie ușa.

M. Aegea.

E MÓRTĂ...!

E mórtă... și nu are nici când să se mai scóle; —
Ah! *Dragă*, îngropată la al dealului reci pôle.
O cruce de brad grósă — de brad an vrut s'o fac,
Căci bradul e al morții — i-am pus'o lângă cap.
Și-am scris doios la suflet, am scris numele ei —
Cu stil muiat în lacrimă, ce-au curs din ochii mei.

Crudel destin și sörte, ce inimă a-ți afla,
Ce inimă — în cari pepturi, ce nu ar sângera,
Și ochiu și pept și față — tirane ursitoare,
Când mâna vóstră neagră, etern îngrozitoare,
Restórnă 'n lume totul, omóra bun și bine,
Sugrumă ori-ce speranță — cum a-ți făcut cu mine?!

Vai, ce negră scrisóre pe crucea ei se vede,
Că-i numele ei sacru, nici astăđi nu pot crede.

Potinte! Unde-ți este sublima mângăiere?
Misteriuri — aveți leacuri la așa crudă durere?
Infernule — înghițita-i amor și fericire,
Când lume, om, viață — viață și iubire,
Un zero sunt, o nulă, și numai a lor nume
Remâne ca un sóre ascuns din asta lume,
Remâne ca o fee, cu jocu-i trivial,
Ca merii hesperidici, ca apa lui Tantalú?!

Ce cruce stă a jele la capul scump al ei;...
Și-o ved în totă diua și eu — și prunci mei.
Pe cruce-am scris atâta, cât n'am scris nici-odată:
Sermanul lemn, ce vorbe, ce litere ei rabdă!
„Iubito, nici-odată, de n'aș fi scris ce scriu,
Blástăm pe brad, din trénsul cruce și sicriu!“

De ce m'ai lăsat Dómnne, s'ajung se scriu pe cruce,
Chiar numele consórtiei, consórtiei mele dulce?
Și dacă vruși acésta, se-mi fii ađi cu 'ndurare:
Se vadă sântul sóre în lunga sa cărare.
Aici înc'un Tumul, chiar ađi și în el eu,
Un Tumul nou și-o cruce, pe ea numele meu!

Vai cine se mi-l scrie, a mea maică ori tată?
— Dar n'am pe nime Dómnne, de și avui odată.
Amicți ori creșcinii iubiți îndurători?
Serman sum, nu am pretini și inimă jelitori.
— Dar tu avuși pe cin'va, o! suflet de seraf,
Pe cruce se-ți inscrie lugubrul epitaf!

E mórtă... și nu are nici când să se mai scóle,
Ea dórme și iar dórme, la al dealului reci pôle.
Și când suride 'n cruguri bêtránul sóre sânt
Udate sunt în lacrimă și cruce și mormént.
Iar sêra când apune și rađele lui per,
Ce tristă mai e iarba în tristul cimter.
O, iarbă incolțită în jalnicul pământ,
Tu scii ce 'nsémnă mórte, țerina și mormént!

E mórtă... la înviere avea-va să se scóle.
Ea-și dórme dusă somnul, la al dealului reci pôle.

În tot minutul, Dómnne, eu ved morméntul ei
Cu patru doruri fragedi, cu patru prunci ai mei.
Fetița cea mai mare, e chiar ea mamă-sa
(O dragul tatii scumpă, ce-mă bucuri inima!)
Și cea mai mică dice: „O, și eu tată sciu,
Când a murit măicuța și a pus'o în sicriu.“

Ea dórme, vai cât dórme și nu mai vine acasă,
Se-și vadă prunci jalnici cum stau pe lângă mesă.
Se dormi iubita noastră și se te odichnesci:
Adio, în ceea lume cu noi se te 'ntelnesci.
Se dormi, măicuța bună, se dormi somnul în lin
Și 'n cealaltă lume noi cincî se te 'ntelnim:
Consoțul teu pe care, *murind* l'ai serutat,
Și prunci, ce 'n viață pe brațe i-ai purtat.

Ave pia anima!

S. P. Simonu.

Frumósa satului

— Novelă —

De câte ori aud numele acesta „Samfira“ de atâtea ori îmi trec fiori reci prin inimă. De trei ori mi-am făcut cruce când am auzit ceea ce a făcut. Bată-le vina lor femei rele din lume, spre multe fapte rele mai pot fi gata.

Frumósă și blândă dela fire cum se vedea Samfira toți o credeam ânger, când colo era drac de păcatosa.

Mulți o mai blastemă și ađi, precum blástematu-o-au atunci când în nebunia ei mărturisitu-ș'a păcatul în fața lumii. eu nu; nu, căci judecând din cele ce vi-le-oî spune mai mult de cât ea, mamă-sa a portat vina păcatelor ei și a nefericirii contrasă prin acele. Copilul care numai sfat bun nu aude dela părinți, nu pôte avea sfirșit bun.

* * *

Grăurenii, ca sat mare cum era și e și astă-đi, în tot deuna a avut din belșug feciori și fete frumoșe. Dar frumoșă ca și Samfira moșei Veta de lângă vale de când e lumea lume, nici a avut și nici n'a mai avea. Toți îi diceau; Frumósa satului și-i s'a potrivit numele căci feciorii a lor trei sate umblau în călchiul ei. Ea prin farmecele-i atrăgetore întru atâta îi lua din minte încât de se întempla ca unuia să-i zimbescă mai dulce ca celuiialalt, încâierarea și păruiala dintre ei era gata, și cum nu, când cel ce o vedea odată n'o mai uita, ear cel ce privea în ochii ei negri ca cea măi întunecată nôpte, de-ar fi având șapte suflete, din tóte șapte și-ar fi perdut liniscea și pacea.

De era însă frumoșă satului frumoșă, era și harnică de lucru, căci dóră și despre hârniciă încă îi mersese veste.

„Fericit și norocos cel ce o va lua — diceau omenii — acelaia totă lumea îi poftesce doră darul și binecuvântarea lui Dumnezeu.“

Mulți o doreau de noră în casa lor, și mulți dintre cei căsătoriți își făceau înputări, că de ce nu și-au căpătat așa o soție, dar de-ar fi putut vedea prin vëlul ce-i acoperea viitoriul și-ar fi făcut o altă părere despre ea...

Căsegele anului 18... spre mare bucuria a fetelor și a feciorilor dornici de petreceri erau mai lungi ca în anul ce a fost trecut. Nu trecea dominecă ca preotul se nu fiă avut trei-patru cununii.

Pețitorii mulți a avut și Samfira, dar nici că vrea să audă de mărit. Nu, căci alesul ei Trandafir a lui Rusalin păcurarul pe care îl iubia cu tot focul dragostei, încă din toamna anului trecut era dus la catane, unde până se vină a casă mai avea să stee doi ani.

Samfira mamei, ascultă tu de mama, fiica mea: ești fată săracă, dar ați frumoasă, tinără și cu trecere. Trandafir e sărac și el și tatăl seu, ca noi, și-apoi știi ce dice dicala: din două străiți gole nu faci două pline, nici una. Sărăcia altecum, calea ca valea numai de ar fi a casă, doi ani însă e o vreme lungă, în care multe cele se pot întâmpla și strămuta, decât pentru o fată mai bogată se te lese el pe tine, mai bine îl lasă tu pe el. Ascultă-me și te du după Petru bogătoiu, căci te cere cu amândouă manile. Nu căuta că e văduv, că n'are nici un copil și e destul de tiner încă ca se capete o fată de sama ta. Gândește draga mamei ce noroc se ajungă în bine până se te innee în el de-ai voi, și se nu duci pic de lipsă. Legăduința ta cu alui ar fi de binele nostru al amândurora.

— Mamă! după Petru nici atunci nu m'aș duce când afară de el alt om n'ar mai fi în lume.

— Nu?

— Nu; nu odată cu capul.

— Pentru ce fiica mea?!

— Pentru că nu-l iubesc ear fără iubire nu vreau să mă mărit. De cât să fiu a lui Petru, mai bine înaintea de vreme a mormântului.

Fata cetind par că de pe fața mamei sale stătornicia de a o mărita cu Petru bogătoiu, început a plânge, și plângea atât de cu amar, în cât se vedea cu ochi cum îi săca inima.

— Vorbe голе fata mea. Ați vorbesci așa, mâne de vei fi a lui, vei vorbi altecum, ba ți-a părea chiar rău, că ore când ai vorbit alt fel de el cu iubirea suntem ca cu vremea cea cu sore. Vremea cu sore numai până atunci ne place până nu avem lipsă de ploie. Focul dragostei numai atâta ne încăldește până avem lapte și ce dimica în el, altfel, când sărăcia dă în casă, prin ferestă dragostea iasă.

— Iartă mamă că te intrerup, eu cred și simțesc în inima mea, că fericire și indestulare fără iubire adevărată nu se pote.

— Vai, vai, prostuță mai poți fi Samfira mea. Pare-mi, că nu eu te-am născut. Altmintea nu pot pricepe cum poți fi atât de mărginită. Dragostei trebuie să-i premergă cunoștința. De te vei deda cu el, și-l vei cunoște mai aproape, stau bună, că-l vei iubi și că ți-a plăcea de el.

— Las că pote fi și așa unde pote fi, în inima mea însă iubire pentru el nici când n'a răsări. Eu mă voi mărita cu acela cu care mi-l doresce sufletul, căci scii și d-ta cum dice din cântec:

„Marita-m'oi, mărita
După cum inima-mi vrea:
După un sărac iubit
Nu după bogat spărlit,
Căci măritu-i pe-o viață
Nu pe-un ceas ori dimineță.
Măritușul cum se spune
Să-l legăm pe dîle bune,
Să-l legăm cu inima

Și nici când cu pricina.

Măritușul din inimă

È'n întunec lumină,

Măritușul din pricină,

Intunec făr' lumină.

— Slabă minte a portat tatăl tîu slabă trebuie se poți și tu. — Dîse mîniōsa moșa Veta fetei sale. Să scii însă, că de-ai lăcrima până ți-ar săca și inima și ochi, tot a lui Petru vei fi. Asta o vreau eu, și voința mea e mai tare ca ferul, căci vreau să te ved nu numai frumoasă, ci și bogată mare. Doresc se te ved în mătasă, și pismuită de toate femeile. Vreau la bătrâneță să nu fiu nici eu cea mai din urmă femeie în sat cum am fost până aci, moșă și la cel din urmă puradeu de țigan.

— Maica mea! maica mea, nu mă face nefericită, ci lasă să-mi petrec în senin viața ca până aci.

— Numai de-acum înainte vom trăi în tihnă și fericire.

— Rogu-te, nu mă îngropa de via, ci mai bine mă omorâ.

— Ți-am spus că a lui trebuie să fii, și alui vei și fi. Decă te-ai măritat odată minte vei avea de vei ști trăi. Pe lângă bărbat, că ți-l mai ținea și pe Trandafir ori și pe doi odată, e trêba ta, numai mutul de bărbat să nu te iee sama și tu se fii isteță... La săptămână Petru bogătoiu a încredințat pe Samfira, cea mai frumoasă fată în Grăureni, ear decă le-au eșit cele trei vestiri, la luna după încredințare sau cununat.

* * *

Când se rentōrsă Trandafir dela cātane, Samfira era nevastă de doi ani. În sat toți uitară de iubirea lor numai ei doi își aduceau aminte de ea. Casa părinților lui Trandafir era dela a lui Petru preste ulița numai.

Trandafir era de o lună a casă și încă nu vorbiră nici un cuvînt cu Samfira.

În spre sêra unei dîle se întălnisă în colțul uliței.

— Ce fecior chipeș să mai alese din tine Trandafir de când nu te-am văduț... îi dîsă ea după ce își dădură bineț.

— Nu sciu cum sum, dîr tu sciu, că te-ai ales mai sdravănă de cum te-am lăsat când m'am dus de a casă. Respunsă el prefăcând a nu scii de iubirea lor de odată.

— Pote că-s mai sdravănă, dîr mai frumoasă sciu că nu-s.

— Ca fată era bobocel înfăcat, acum ești trandafir ademenitor. Ca nevastă îți stă bine din cale'n afară. Petru al tîu și el s'a făcut om cum se cade, ai la ce te uita. Pote-ți fi fericit.

Ea început a lăcrăma.

— De ce plângi?... Doră te temi că vă voi pune stavila fericirei. Nu te teme. Nu-s resbunător. Amarul înșeleciunei cu care mi-ai fost nimicim liniscea dulce a sufletului, n'a ținut atâta cât am creduț.

— Trandafire nu vorbi așa cu mine, crede-mă eu sum tot cea de de mult și nu-s de vină...

— Nici eu.

— Nici tu, e de vină mama fiē ertată, căci ea m'a silit se mă mărit cu acest om pe care nu-l pot iubi nici de cât. Ea cugetase, ca devenind fata ei bogată, la dîlele bătrănețelor va trăi și ea biata un traiu tihnit. N'a ajuns înse se-și iee partea din el, căci când veneam dela cununie, pe dealul popii în jos, căruța în care era dînsa se rostogoli în ripa cea mare și mama, sermana sermana de ea, cădînd cu capul în jos și-a frânt grumazul. Când o am scos'o era mortă.

— Pedepsa lui D-deu și blēsămul cel greu al meu.

— Pote. Destul, că la nunta mea am priveghiat, suspinat și plângeam desnădăjduită, rugându-mă lui D-deu se facă ca și eu rece și fără simțiri se zac lângă mama, căci a trăi n'aveam de ce.

— Se uităm cele trecute Samfiră și se nu vorbim de ele, ca și când nici nu ne-am fi cunoscut, căci eu acele acum nu-i mai bine.

— Tu asta o poți face?

— Acum da.. M'am superat și eu destulă vreme după tine, încât odată era se-mi ciunt firul vieții, dar în urmă vedând, că toate sunt în zădar nu mi-am dat sufletul satanei, ci m'am rugat lui D-zeu sfântul se mă învețe se te pot uita și El mi-a pornit gândurile spre alte căi și așa mi-s'a vindecat rana ce în inimă mi-s'a stărnit prin măritarea ta.

Între aceste sôrele asfinți și sêra începu a-și întinde aripile ei spre sat. Pela case începură a aprinde luminile. Trandafir se nu-l iee cineva sêma, că în întunerec vorberce cu muierea altuia își luă remas bun dela ea și vru se plece. Samfira îl ținu de mână și-i dîse: Mai stai puțin, căci vorbind cu tine imi ușurez durerile cari rod la viața sufletului meu. Petru nu-i acasă, deci nu port frică de nime.

— Unde e Petru?

— La tîrg la V. cu două părechî de boi.

— Atuci cu atât mai vîrtos te du acasă, ca nu cumva se vi-se întemple vre-o pagubă.

— Mă duc îndată, dar vei veni și tu cu mine.

— Samfiră! ce cugetî?

— N'ai se te temi de nime, sum mai sigură, numai o fetiță mai am pe acôlea de vre-o 10-12 ani slujnicuța, care în asta vreme dorme dusă.

— Samfiră! tu uiți ceva!

— Nu uit nimic, vreau se vorbesc cu tine mult și multe. Se mai golesc din amarul care-mî coplesește sufletul.

— Samfiră! adă-ți aminte, că...

— De ce se-mî aduc aminte? îl întrebă ea zimbînd sedu-cătore.

— Mă întrebă încă?! Nu știu, că ai jurat credință unui om de omenia, care prin cinstea și starea lui te-a ridicat peste celelalte femei din satul acesta?

— Ba știu; asta înse nu mă pôte împedeca, că și de aici înainte se te iubesc, nu, nu. Căutând înapoi se vadă de nu o mai aude cineva, continuă: mai murivoi decât se nu fiu a ta.

— Tu uiți că ești măritată.

„Ce-a fost verde s'a uscat

Ce-a fost dulce s'a mâncat.“

— Nu s'a nici uscat, nici nu s'a mâncat. Ca se știi îți mai spun odată, că de cât se nu fiu a ta, mai bine se umblu nebună în lume.

— Eu nu vreau se aștept mórtea lui Petru. Putem se murim noi înainte lui. Cautăți tu de grijile tale, eu de a mele. Tu ești aședată, mă voui aședa și eu când va vrea D-zeu sfântul.

— Se mergem dîse ea.

— Se — dîse el.

— Vină dar.

— Unde?

— La noi.

— Aceea nu o fac. Până aci n'am nimic pe pacea și liniștea casei nimênui și nici de acum nu o voui face.

— Trebuie se vii, dîse ea, căci eu în scurtă vreme vreau se fiu a ta, și a ta voui și fi.

— Nu te înțeleg, și nici că vreau dóra a te pricepe. Indestulesce-te cu sôrtea. Cinstesce pe Petru, că 'ți-e bărbat, eu nu-ți stau în cale, nici nu te gândi la mine, căci de unde nu D-zeu te va pedepsi pentru necredința ta... Nôpte bună!

— Nu vrei se vii cu mine?

— Nu; eu mă duc la casa părinților mei. La casă albă fără trêba n'am ce căuta. Du-te și tu acasă, ai grijă de tôte, ca pe când ți-a veni bărbatu se le afle pe tôte în rënd și se te laude. Nôpte bună!

— Trandafir, fic-ți milă de mine și mă ascultă.

— Nu pot, nu vreau, nu mă duc.

Nu?

— Nu, respunse el hotărit și pleacă.

— Las, că venivei tu, dar atunci la mine vei și rînănea...

* * *

Trandafir îndată ce s'a despărțit de Samfira în cotul uliței, încunjură ori-ce întâlnire cu ea. Petru deși îl știa acasă, neavînd ce bănuși își căuta de grijele lui.

Samfira ziua-noptea își sfărma creerul cu un cuget pécătos. Ea cu tot prețul voia se fie a lui Trandafir.

— Venit'ai babo?

— Venit draga babei.

— Adusu-mi-ai ce mi-ai făgăduit?

— Adus puica babei, Aci-s. Na. Sarea acesta i-o dă în rachi, iar cu buruiana asta îl freacă la inimă, când vei vedea că cade jos, n'avea nici o frică că te mântuesci de el... Samfira scoase dintr'o pungă 5 fl. și-i dete babei care era țigancă bătrână și vestită în ale fermecătoriei și-n ale facerei de reu.

Țigancă ceru încă făină, elisă, carne de porc și unsore. Samfira îi dete de tôte, iar țigancă mulțamită cu isprava din ziua aceea se duse în treaba ei.

* * *

Era pe la sfîrșitul tomnei.

Precum omul care trage de mórte din ce în e resuflă mai greu și din clipită în clipită își perde tot mai mult din putere și viață, astfel tomna arborii se scutură de frumosa lor podocă de frunze, cari risipite zac pe marginile drumurilor.

Printre crengile pleșuvite, pe cari stăteau vre-o câteva vrabii ursuze sufla un vînt sleios, care prevestea apropierea iernei.

Cine a murit ore se întrebau omenii pe ulițe, auđînd clopotele dela biserică.

— Petru bogătoiul, dîse copilul crăsnicului.

— Omenii se uitără unii la alții dîcînd: parecă la mijloc trebuie se fie ceva lucru rêu.

Încă în ziua aceea l'au vedut cu toții venind dela pădure cu trei care de lemne. N'a știut nime de ce mórte a murit, numai muierea lui și Sanda, țigancă din capêtul satului.

Pe coștiugul lui tras de patru ori cu parastase în corne se bocea văduva lui Samfira. La mulți le era milă de ea, căci rēmasă așa de tînără fără bărbat.

După boboteză la o sêptemână a fost nunta lui Trandafir. Ce cugetați pe cine a luat? Pe cea mai sêracă fată din sat, pe Firuța porcariului.

Samfirei de supărare și necaz, că n'a isbutit se fie a lui, îi rătăciseră mințile...

Cu perul despletit și lăsat pe spate, ou hainele pe ea sfășiate în țanduri și cu un cuțit mare la mână, alerga din ulița în ulița răcnînd: pe Petru l'am omorit cu venin, pe el îl voui tăia bucățele mărunțele.

Nime nu știa cu cine are necaz. Femeile și copii fugeau din calea ei.

Când omenii auđiră că și-a omorit bărbatul o blēstămau, eu unul mi-am făcut de 3 ori cruce și-am dîs: bată-le vina lor femei rele din lume, spre multe fapte rele mai pot fi gata.

Trandafir când auđi ce-i cu Samfira, dîse supărat: pentru pécatele părinților de multe ori cad jertfe inșiși fiilor.

A grăit adevêrul.

Antoni Pop.

Zinnografare.

Nu pot decât se laud intenția on. Redacției, când noue „amatorilor“ ne dau loc în colonele prețuitei sale Reviste și încă în secție separată.

Cetind în numărul ultim articolul despre Gratomanie, permitem a da publicității o ocupație încălta homogenă, dar nu cu sticlă ei cu table de cusitoriu (Zinn, on.)

Și eu am învățat-o dela un prieten al meu, carele pe calea ce o se-o descriu mai la vale și-a făcut tăiere și discuri decorative în adevăr admirabile.

Procedura e ușoră, rezultatul frapant.

Ne alegem modelul și ne alegem discul, ce voim a-l lucra.

Prima condiție pentru bine reeșita încercăeii e, ca discul de cusitor se-l eurățim bine, adecă astfel, ca nici o materie unsuroasă, murdărie, etc. se nu se alle pe densusul. Acesta o facem mai întâiu cu apă caldă, apoi îl ștergem bine și-l spălăm de nou în modul următor:

Luăm o soluție slabă de Aezkali, cu acēsta udăm puțină cretă pulverisată și cu o cârpă de pânză curățim discul frecându-l bine.

După ce l'am curățit e strict oprit a-l atinge cu mâna pe partea, care voim a o grava.

Desemnăm apoi *cu cerusa*, sau copiam prin un șablon străpuns cu ajutorul pravului de grafit, desenul (dar la nici un cas *nu* cu hârtie uleiōsă cum e d. e. indigo etc.) și acele părți, cari voim se rămână *ridicate* le ungem cu asphalt-lack.

Dupa acēsta pregătim fluiditatea de gravat mestecând la olaltă următoarele ingrediente:

Salpetru	1 parte.
Chlorid de fer	2
Apă	2

Acesta fluiditate o turnăm pe fața discului și o lăsăm se influințeze după cât voim de mult. Apoi spălăm bine cu apă și uscam cu o cârpă uscată de pânză.

După ce cu oleu de terpentin am depărtat stralul de asphalt-lack vom vedea, că desenul e ridicat și interspațurile sunt mai cufundate și de colōre negrișoră.

Efectul e admirabil; executarea forte ușoră.

Acēsta procedură se pōte aplica nu numai la discuri de cusitoriu, ei și la nickel și aramă galbină.

Săteanul.

Cronica.

Frunze de vie otrăvite. Când s'a ivit în Transilvania „peronospora„ și s'a început stropirea viei cu soluție de cupru, ziarele adeseori vestiau, că ici colo omenii mâncând din struguri s'au bolnăvit. Ba s'au întâmplat și ceasuri de morte și medicii au constatat, că mōrtea a provenit din inveninare, iar aceasta din prea multă stropire a viței cu numita soluție. Acum însă după ce practica a nvețat pe muncitori la folosirea rațională a soluției, iar pe consumatori i au îndemnat nevoea să spele strugurii înainte de mâncare, nu se prea ivesc asemenea casuri. În Austria medicii au arătat publicului, că frunzele de vie, pentru care mai ales se face stropirea, sunt veninoase, și deci să se ferească a cumpăra unt și alte bucate învelite în frunze de vie; iar autoritățile politice numai de cât au dat ordin aspru contra folosirii frunzelor. Nu e bine deci a folosi frunzele de vie, nici pentru om, nici pentru animale. Unii dau vacilor să le mănânce, prin aceasta strică și sănătatea vacii și a laptelui ei. Cine le folosește, are să le spele întâiu frunza cât se pōte de bine, ca nu cumva să rămăe otravă pe ele, cum a pățit o servitoare, care le-a clătărit numai așa în fugă- apoi le-a pus în vasul cu castraveți, inveninându-i pe toți din vas.

Sir Iohn Tenniel a deschis la Londra o expoziție a ultimelor sale desennuri. Cele o sută șeaze-zeci și unul de desennuri cari compun expoziția formează o istorie inapreciabilă a evenimentelor întimplate în Europa după 1895. Iubitorii de artă vor putea să compare operele umoristice de acum ale lui Tenniel cu cele de acum cinci ani, când marele artist avea deja șeapte-zeci și cinci de ani. Pe ici pe colo se vede câte o slăbiciune față cu operele de altă dată, dar în desennurile cele mai recente, mai cu seamă cele despre Transvaal se pare că a găsit vīgōrea din tinerețe. Dacă Sir Iohn Tenniel fusese atins de ceea ce Carlyle numește sentimentalismul morbid al vârstei, desennurile de acum arată din nou pe maestrul stăpin pe voința calmă de a vedea lucrurile fără patimă, sub aspectul lor adevărat și sub aspectul lor umoristic. Operele sale sunt amintiri memorabile lipsite de prejudecata marilor evenimente cari au impresionat opinia publică. E vorba ca statul englez sa cumpere câte-va pentru unele din museele sale. Ceea-ce e regretabil e că restul se va perde în mâinile colecționarilor.

Cununii. D-l *Ioan Pop*, absolvent de teologie, originar din Șieu-Cristur, și d-șora *Ludovica Morariu* din Chiraleș, se vor cununa în 12 August n. c. în biserica română gr. cat. din Chiraleș.

— D-l *Romul Barbu*, teolog abs., orig. din Păgida, se va cununa în 5 August n. c. cu d-șora *Eugenia Bereș* din Ciuchieț.

Adunarea societății pentru fond de teatru român s'a ținut în 22 I. c. în Abrud, sub presiul D-lui redactor Iosif Vulcan. Avem seire că adunarea a fost prea bine cercetată și a isprăvit lucruri bune sporind frumos și în avere. Iară comitetul și ospetii au fost îmbrățișați cu o ospitalitate și însulețire cum numai la Români din acei munți ai țerii se pote afla.

Juriul internațional al expoziției universale din Paris se compune din 2.500 de persoane împărțite în 121 de clase. Dintre membrii 60 la sută sunt Francezi, ceialalți reprezintă diferite state participante. Operațiunile juriului controlate de juriul superior, care este mai mult restrâns, se vor termina la 2 (15) Septembrie.

Inteligența română din Ragla (comitatul Bistrița-Nășeud va arangia Duminecă la 12 August st. n. 1900 în Pavilion o petrecere de vară împreună cu un Concert, care se va executa de „Corul plugarilor români din Șoimuș,” sub conducerea dirigintelui său d-l Basiliu Baciu; precum și mai multe producțiuni declamatorice-teatrale, cu cari se vor produce mai mulți Domni și Domnișore.

Prețul intrării: de persoană 2 corone, în familie 1 cor. 20 fil. Suprasolvirile marimimose se primesc cu mulțămită și se vor chita pe cale diaristica. Inceputul la 3 ore p. m. Venitul curat este destinat spre formarea unui fond pentru edificarea școlii conf. din loc, precum și pentru parțiala achilare a speselor de edificare a pavilionului.

Pentru comitetul aranjator: *Teodor Șimon*, președinte; *Teodor Adace*, v.-președinte; *Ioan Pecuraru*, secretar; *Dr. Nestor cassar*; *Teodor Roman*, controlor.

În paușa se vor juca „Bătuta,” „Călușerul” și „Romanul.” Prea stimații participanți sunt avisați la provisiunea proprie. De beuturi bune și cu prețuri moderate se va îngriji comitetul.

Regele Italiei ucis. Când a plecat în trăsura cu adjutantul său la o producțiune de gimnaști — Regele Umberto al Italiei a fost împușcat de anarhistul Angello Bressi. Ucigașul a tras de trei-ori asupra regelui și a treia oară l'a nimerit în inimă, lăsându-l mort pe loc. — Ucigașul a fost prins.

ILUSTRĂȚIUNILE NOSTRE.

Prima ilustrațiune de pe pag. I. ne infățișează pe curajosul domnitor de odinora a Moldovei, numit *Ioan Vodă cel cumpnit.*

Acesta a domnit pela anii 1572—1574.

În scurta sa domnie a purtat crunte resboie în potrive Turcilor și Tătarilor, ce năvăliră în țara sa.

S'a luptat cu mult eroism, dar în fine curajosul Domn fu ucis mișelesc în tabera turcescă la anul 1574.

A doua ilustrațiune ne presentă o frumôsă priveliște de pe o câmpie întinsă, unde economii în zăduful verii sunt ocupați cu *uscatul și căratul fânului*, (pag. 62.)

Iar a treia ilustrațiune ne infățișează *diploma expoziției universale dela Paris din anul 1900*, descmnată de Camillo Boignard, (pag. 65.)

Gâcitură de șach.

De *Valeriu Vêre.*

A se deslega după săritura calului.

						tai-	*.Ași								
						e-	cânt	chîn	vrea	Și	vrea.				
						ce-i	nic	po-	lor	și	fe-				
						tot	sie	în	du-	să	dor	Ași	chiar	me-	Și-a
						rul	re-	i-	cre-	mi-	ce-i	ri-	ce-	le	vie-
						A	Și	de	re-	vut	la-	di-	Și-a	bit	le
L.	ama-	sub	să	mi-	ni-	iu-	tul	a-	ci-	le	mor.	ța	di-		
ste-	mor.	E-	mor.	bit	meu	Și-a	când	su-	sdro-	Ce-am	le	ite	su		
tot	să	vor	lor	poi	team	fle-	mult	te	chi-	Și	mor,	Și-a	mea		
						le,	să	mor.	is			să	tic	nu-	mor
						Și	trist	Și-a				să	poi	pus-	

POSTA * * *

* * * REDACȚIUNEI.

D-lui G. N. în S. Piesa teatrală „Caprițul“ am primit'o, dar e scrisă atât de turcesee, încât nu știu ce-om putea face cu ea.

Trebuia mai întâiu purisată și apoi trimesă încôce, cu atât mai vertos că vin îninepte și numiri franceze greu de descifrat.

Diți că se merg la Jabești... am fost și puteam se te cercetez numai nu am știut că ești atât de adrôpe, dacă timpul și împrejurările îmi vor concede, voi mai cerceta acesta scaldă de care am lipsă — cât mai curund — atunci voi veni și la d-ta.

Salutare.

D-lui Ananie H. Soreanu în Bucuresci. Biografia primim cu plăcere spre publicare, dar însoțite de ilustrațiuni.

Exemplare complete din „Revista Ilustrată“ de pe anul al doilea nu mai avem, toate s'au epuisat, de pe anul prim înse v'e putem trimite.

D-lui Aurel în N. Poesiile „Cătră Maria,” „În dorți de di,” „Te-ai dus de mult,” „Versuri,” „În albumul ei“ și „Îți mai aduci aminte“ le-am primit și se vor publica pe rând.

D-lui I. M. în Z. Noi am publica-o cu plăcere, dar e prea lungă de tot, seriene ceva articlii mai scurți, cu deosebire din literatura poporală.

Numêrul acesta și cei următori se vor trimite numai acelora ce și-a achitat plățirea abonamentului.

PRIMA TIPOGRAFIA L. MĂNEASCĂ

NORD-ESTUL ROMÂNIEI

Comandele se execută prompt și cu acuratețea.

Prin acesta fac cunoscut onoratului public, cumcă am înființat în Șoimuș (comitatul Bistrița-Năsăud) un stabiliment tipografic provădut cu cele mai bune mijlăce tehnice, aranjat după stilul cel mai nou, cu literile cele mai moderne, unde se primesc spre executare :

Tipărituri de bancă,
BILETE DE VISITĂ

Cărți și broșuri,

Foi periodice,

Bilete de logodnă,

Invitări la nuntă,

ANUNȚURI,

Registre,
BILANTURI.

Compturi,
PREȚURÎ-CURENTE

Cuverte.

Bilete de inmormântare,

CIRCULARE.

Cu cele mai moderate prețuri.

Tipografia BACIU, Șoimuș.

Prețurile sunt foarte moderate.

Tipografia BACIU în Șoimuș

(Sajó-Solymos u. p. Nagy-Sajó).

La administrațiunea foiei
„Revista Ilustrată“
în Șoimuș, u. p. Nagy-Sajó
se află de vânzare :

Cum se fotografăm? — — — — —	cor.	1.—
Oglinda inimei poesiî de G. Bugnariu — — — — —	„	—50
„Revista Ilustrată“ pe anul 1898 ediția de salon — — — — —	„	10.—
„Revista Ilustrată“ pe anul 1898 ediția porală — — — — —	„	5.—
„Revista Ilustrată“ pe anul 1898 semestrul I, elegant compactată — — — — —	„	3.—

Portretul metropolitului Șuluțiu pe carton de lucș — — — — —	cor.	—40
Portretul lui George Barițiu pe carton de lucș — — — — —	„	—20
Castelul Peleș tablou pe hârtie de lucș — — — — —	„	—30
Novele și schițe de I. P. Reteganul — — — — —	„	—70

Toți acei, cari comandă **tote opurile de mai sus de-odată**, capătă un scădemânt dela prețul indicat.

Administrațiunea.